

राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVV)

सन २००८-०९ मध्ये विदर्भातील

चार जिल्ह्यांत बोडी दुरुस्ती

कार्यक्रमास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन,
 ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग,
 शासन निर्णय क्र.राकृयो-२००८/प्र.क्र.११३/जल-१२
 मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
 दिनांक : १५ जानेवारी, २००९.

संदर्भ :-

- १) शासन निर्णय, कृषि प पदुम विभाग, क्र.समिती-२००७/प्र.क्र.१/राकृवियो कक्ष,
 दि.२० सप्टेंबर, २००७.
- २) कृषि व पदुम विभागाचे पत्र क्र.बैठक-१००८/प्र.क्र.७८/राकृवियो कक्ष,
 दि.१२ डिसेंबर, २००८.
- ३) संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य,
 पुणे यांचे क्र.मृदसं/राकृवियो/बोडी नुतनीकरण/मृद-४/४७०९, दि.५/१/२००९ चे पत्र.

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय विकास परिषदेने (NDC) पारीत केलेल्या ठराव क्र.५३ नुसार अकराव्या पंचवार्षिक योजनेत ४ टक्के कृषि विकासाचे उद्दिष्ट ठरविले आहे. हे लक्षात घेऊन केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (RKVV) जाहीर केलेली आहे. राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत केंद्र शासनाने प्रसिद्ध केलेल्या मार्गदर्शक सुचनेनुसार मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांच्या अध्यक्षतेखाली संदर्भाधीन दि.२० सप्टेंबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समिती गठीत करण्यात आलेली आहे. या समितीच्या दि.७ नोव्हेंबर, २००८ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णयानुसार सन २००८-०९ मध्ये विदर्भातील भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली या चार जिल्ह्यांत बोडीदुरुस्ती करण्याच्या कार्यक्रमास मान्यता दिली असून या करीता रुपये १०.०० कोटी निधी मंजूर केला आहे.

राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीच्या उपरोक्त मान्यतेनुसार राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेतर्गत "बोडी दुरुस्ती" हा कार्यक्रम सन २००८-०९ मध्ये विदर्भातील ४ जिल्ह्यात राबविष्यास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेअंतर्गत राज्य स्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीने दिलेल्या मान्यतेनुसार विदर्भातील भंडारा, गोंदिया, चंद्रपूर व गडचिरोली या ४ जिल्ह्यात बोडी दुरुस्तीचा कार्यक्रम सन २००८-२००९ मध्ये राबविष्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. सन २००८-२००९

मध्ये एकूण रुपये ३०.०० कोटी इतक्या निधीचा कार्यक्रम राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या मंजूर निधीतून १,३३३ बोडी दुरुस्तीचे उद्दिष्ट राहील.

२. सन २००८-२००९ मध्ये एकूण १,३३३ बोडी दुरुस्तीचे जिल्हा निहाय उद्दिष्ट खालील प्रमाणे मंजूर करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	जिल्हा	सन २००८-२००९ भौतिक उद्दिष्ट
१	भंडारा	१४३
२	गोंदिया	११८
३	चंद्रपूर	१७६
४	गढचिरोली	८९७
एकूण.....		१३३३

३. उपरोक्त परिच्छेदात मंजूर केलेला कार्यक्रम खालील अटींच्या अधीन राहून राबविण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

३.(१) लाभार्थीची पात्रता.

- १) लाभार्थी शेतक-यांची स्वतःच्या मालकीची शेतजमिन असावी.
- २) त्यांच्या भातशेतीत स्वतःच्या मालकीची जुनी बोडी असावी.
- ३) बोडीमध्ये पाण्याची पुरेशा प्रमाणात आवक असावी.
- ४) बोडीखाली भिजणा-या क्षेत्रात बोडी लगतचे क्षेत्र लाभार्थीच्या मालकीचे असावे.
- ५) लाभार्थी शेतकरी हा शिल्लक राहणारे अतिरिक्त पाणी लगतच्या शेतक-यांना सिंचनासाठी निःशुल्क देऊल याची संमती देणारा असावा.

३.(२) लाभार्थी निवड खालील प्राथमिकतेनुसार करावी.

- १) दारिद्र्य रेषेखालील (बीपीएल) - शेतक-यांमधील सर्वात शेवटच्या शेतक-यांची निवड प्रथम या पद्धतीने (अंत्योदय मोड)
- २) अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी (राज्य शासनाने उरवून दिलेल्या निकषानुसार)
- ३) सर्वसाधारण प्रवर्गातील शेतकरी.
- ४) अनुसूचित जाती/जमाती शेतकरी.

३.(३) जिल्ह्याच्या उद्दिष्टांची विभागणी

प्रत्येक जिल्ह्याला दिलेल्या उद्दिष्टांची तालुका निहाय/महसूल गाव निहाय विभागणी सन २००९ च्या लोकसंख्येवर आधारीत करण्यात यावी. या निकषानुसार उद्दिष्ट वितरणाची जबाबदारी जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांची राहील.

३.(४) बोडी दुरुस्तीसाठी मंजूर मापदंड व अनुज्ञेय अनुदान याबाबतचे सविस्तर आदेश स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येत आहेत.

३.(५) अनुदान वितरण .

(I) बोडी दुरुस्तीचा कार्यक्रम शेततळी बांधण्याच्या कार्यक्रमाच्या धर्तीवर राबविण्यात येणार असल्याने बोडी दुरुस्तीचे काम लाभार्थ्याने स्वतः करावयाचे आहे.

(II) बोडी दुरुस्तीचे काम पूर्ण झाल्यावर अनुज्ञेय अनुदानाची रक्कम संबंधित क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांनी मोजमाप केल्यानंतर क्रॉस धनादेशांदारे संबंधीत लाभार्थ्यांना अदा करावी.

४. सन २००७-२००८ मधील राष्ट्रीय कृषि विकास यंत्रणे अंतर्गत जाहिर केलेला बोडी दुरुस्तीचा कार्यक्रम कालबद्धरित्या पूर्ण करण्याची जाबाबदारी आयुक्त, कृषि, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहील. या करीता या कार्यक्रमाचे वेळापत्रक व सर्व समावेशक मार्गदर्शक सूचना तातडीने सर्व क्षेत्रिय अधिकारी/कर्मचारी यांना तातडीने निर्गमित कराव्यात. ११ व्या पंचवार्षिक योजनेत चार टक्के कृषि विकास दराचे उद्दिष्ट गारण्यासाठी हा कार्यक्रम जाहिर केला आहे. त्यासाठी बोडी दुरुस्तीचा कार्यक्रम यशस्वी होण्यासाठी तांत्रिक व अनुषंगिक बाबींची पुर्तता होईल याची पूर्ण दक्षता घेण्यात यावी.

५. सन २००८-२००९ मध्ये बोडी दुरुस्तीचा कार्यक्रम राबविण्यासाठी निधी वितरणाचे आदेश स्वतंत्रपणे वितरीत करण्यात येत आहेत. तो पर्यंत मंजूर केलेल्या जिल्हा निहाय उद्दिष्टांनुसार बोडींचे सर्वेक्षण पात्र लाभार्थ्यांची निवड प्रक्रिया व त्याकरीता आवश्यक तांत्रिक व प्रशासकिय मान्यता, मंजूरी पत्र संबंधित लाभार्थ्यांना वितरीत करणे इत्यादीबाबत तातडीने कार्यवाही सुरु करण्याबाबत आयुक्त, कृषि यांनी सर्व संबंधित क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांना सूचना घाव्यात.

६. सन २००८-०९ साठी यिहित केलेला निधी मार्च, २००९ अखेर पर्यंत खर्च करावयाचा असल्याने सदर कार्यक्रम धडक मोहिम स्वरूपात राबविण्यात यावा. या कार्यक्रमाचे समन्वय व संनियंणाची जबाबदारी संबंधीत नोडल अधिकाऱ्यांची राहील. बोडी दुरुस्ती/नुतनीकरण कार्यक्रमात झालेल्या आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा अहवाल दरमहा आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी शासनास सादर करावा.

७. सदर शासन निर्णय मा. मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत केलेली राज्यस्तरीय प्रकल्प मंजूर समितीने दिनांक ७ नोव्हेंबर, २००८ च्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

६. सदर शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्र.२००९०११५३३२२०६०३ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(२८१)
(रेखा भिडे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव,

मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव,

मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव

मा. मंत्री (जलसंधारण), यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री,(जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव

सर्व मा. मंत्री, राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्यस्तरीय जलसंधारण सल्लागार परिषद.

मुख्य सचिव यांचे सहसचिव,

सर्व अप्पर मुख्य सचिव/ प्रथान सचिव/ सचिव, मंत्रालयीन विभाग

सर्व विभागीय आयुक्त,

आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

महासंचालक, कै.वसंतराव नाईक स्वाचलंबन मिशन

संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य,पुणे

सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे

मुख्य अभियंता,लघु पाटबंधारे (स्थानिक स्तर),पुणे

संचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,

संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,

सर्व जिल्हाधिकारी,

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,/सर्व प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,

सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,

सर्व अधीक्षक अभियंता, पाटबंधारे,/सर्व अधीक्षक अभियंता, लघु पाटबंधारे,(स्थानिक स्तर)

संचालक, अर्द्ध व सांस्थिकी संचालनालय, मुंबई./महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिद्धी करीता),

सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,

सर्व सहसंचालक,सामाजिक वनीकरण वृत्ते,

सर्व मुख्य वनसंरक्षक, / सर्व उपवनसंरक्षक,

सर्व उपायुक्त (विकास),

महाराष्ट्र राज्य जलसंधारण सल्लागार परिषदेचे सर्व अशासकीय सदस्य,

महालेखापाल, (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र १ व २ , मुंबई व नागपूर,

महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता),महाराष्ट्र १ व २ , मुंबई व नागपूर,

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,

सर्व मंत्रालयीन विभाग,

सर्व उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (जलसंधारण उपविभाग), ग्राम विकास व जलसंधारण

विभाग,मंत्रालय. निघड नस्ती जल-१२.